

Tilos vadászni:

a) szarvastehénre és szarvasborjúra február hó 16. napjától szeptember hó 1. napjáig;*

f) mezei nyúlra január hó 16. napjától október hó 16. napjáig;

k) fácántyúkra január hó 1. napjától december hó 1. napjáig.

(2) A 160.000/1941. F. M. számú rendelet 1. §-a (1) bekezdésének b) pontja azzal egészítették ki, hogy tilos vadászni szikaszarvasbikára december hó 1. napjától szeptember hó 16. napjáig, szikaszarvastehénre és szikaszarvasborjúra február hó 1. napjától október hó 16. napjáig. 2. §. A jelen rendelet kihirdetése napján lép hatályba.

Budapest, 1942. évi július hó 9-én.

(900. sz. Dt.)

Báró Bánffy Dániel s. k.

m. kir. földművelésügyi miniszter.

IRODALOM

J. Köstler: Az erdő megnyilatkozása. (Offenbarung des Waldes.)
F. Bruckmann kiadása, München, 1941.

A népek művészi fejlődését általában két tényező határozza meg: a hazai föld sajátos jellege és az a mód, amellyel a néplélek ezt a jelleget átérzi és művészetében visszatükrözi.

A német föld legjellegzetesebb tájeleme, az erdő, évszázadok óta érezteti hatását a német művészet minden ágában. Míg azonban a költészet és zene alkotásaihoz bárki könnyen hozzáférhet, a képzőművészet remekei nem jutnak el a szélesebb rétegekhez. Pedig a német festészet és grafika különösen gazdag olyan művekben, amelyekkel az erdő áldásos csöndjét, enyhítő békéjét és saját lelkének az örök szép után való sóvárgását fejezi ki alkotója.

A Nemzetközi Erdészeti Központ (C. i. S.) nagy tudású, választékos ízlésű igazgatójának, dr. d. J. Köstler-nek most megjelent remek kiállítású könyve erről a tárgyról szól s mint ilyen igazán *paratlan*.

Célkitűzését röviden így fogalmazza meg: „Feleljünk arra a kérdésre, hogyan fejezték ki német képzőművészek műveikben az erdő és a fa élményét?”

A válasz, amit kapunk, nemcsak *tudásunkat* gyarapítja munkaterületünk művészi szemléletének a megismertetésével, hanem olyan *szívhez* szóló ajándék, amely ritka ünneppé avatja elmélyedésünket a kötetben.

A szerző mind a szöveg-, mind a képanyagot hét csoportra osztotta. Ezek: 1. Fák rajzban és képben. 2. Erdős táj. 3. A fák mesterei. 4. Színhely: az erdő. 5. Vadászat a zöldben. 6. Az erdő lakói és 7. Az erdő titkának a megnyilatkozása.

* Az 1942/43. vadászati idényre megállapított vadászati tilalmi időkkel kapcsolatban az érdekelt vadászközönség körében az a téves hiesztelés terjedt el, mintha a szarvasbikára csak szeptember hó 15-től volna szabad vadászni.

Az említett vadászidényre a tilalmi időket megállapító 20.000/1942. F. M. számú rendelet a szarvasbika vadászata tekintetében módosítást és új megállapítást egyáltalában nem tartalmaz; e tekintetben tehát az elmult vadászidényre nézve kiadott rendelkezés áll fenn és így szarvasbikára 1942. évben változatlanul szeptember hó 1. napjától október hó 15. napjáig lehet vadászni.

A szarvastehén és szarvasborjú vadászatának ideje pedig ebben az évben 2 héttel hosszabb, mint a múlt évben volt és így a szarvastehén és szarvasborjú szeptember hó 1-től február hó 15-ig vadászható.

Az utóbbi a legfontosabb fejezet, amely tulajdonképpen az egész könyv lényege; ehhez kapcsolódik szorosan a címlapon szereplő *Altdorfer*-kép: „Az erdő megnyilatkozása“. Ihletett magyarázata az egész szövegi rész meleg zengésű kísérőzenéje. A festő mélyértelmű és drámai feszültséggel telített művének emelkedett pátozsa a természet csodájától áthatott emberi lélek megrendülését fejezi ki. Ez irányította a szerzőt gazdag képanyaga összeállításá közben és ez az alaphangja kissé szűkre szabott, de hiánytalan és lelkes magyarázatainak, amelyek rövidségük ellenére is a gondolatok egész sorát vetik fel.

A kötet 154 festmény kitűnő, részben színes fényképmásolatát tartalmazza, amelyek a nagy tájfestőkben olyan gazdag XVI. századtól a közelmúltig — *Altdorfertől* és *Dürertől* *Thomáig* és *Böcklinig* — a német festők és grafikusok színe-javának örökértékű alkotásait tárják eléink. Stílusban sokszor nagy a távolság közöttük, felfogásban különböznek, de valamennyi egységesen tükrözi vissza a német ember szeretetét, ragaszkodását hazájának legnagyobb természeti kincséhez, a dúslombú erdőségekhez.

Köstler gyönyörű könyve, szerzőjének ajánlása szerint, elsősorban az erdészeknek, képzőművészeknek és történészeknek íródott, de megtalálja útját mindazok szívéhez, akik a természet örök szépségeihez fordulnak vigasztalásért, felemelkedésért és akik számára az örök emberi eszmény jelképévé magasztosul az erdők fája: gyökerével mélyen a földbe kapaszkodik, de lombkoronája magasra tör, minden akadályt legyőzve, a Fény, az Isten felé.

A világhírű *Bruckmann*-cég számos remeke közt is az első vonalban áll ez a pazar kötet. (M.)

Erdészeti Földmérés tan I. r. (Sopron, 1942. Könyvomat.)

A Földön minden mozog. Minden fejlődik, halad. Ami tegnap még megcsodált csúcsteljesítmény volt, ma már közepes. Az Élet is mindig többet követel meg a benne munkálkodóktól. Ezt a követelményt a műszak tapasztalja leginkább. Műszaki szakoktatásunk igyekszik is mindig, hogy az ifjúságot korszerűen előkészítse a nagyobb és pontosabb teljesítményadásra: halad az Élet üteme szerint.

Ennek a haladásnak kivirágzása az „Erdészeti Földmérés tan“ I. része, amely Sopronban most jelent meg. *Sébor János* egyetemi tanár előadásai alapján *Pethő Andor*, *Sali Emil*, *Tóth Béla* és *Völggyi László* III. éves erdőmérnökhallgatók állították össze.

„A jó bornak nem kell cégér“ — mondja a közmondás. Ez a jegyzetgyűjtemény is önmagáért beszél. Terjedelme 306 oldal és igen tiszta, jó írással készült. Tartalma szerint két főcsoportra osztható: 1. a kiegyenlítő számítás ismertetésére és 2. a műszertanra.

Rövid bevezetésben a mennyiség, a geometria és a trigonometria olyan alapegységeit sorolja fel — rövid magyarázatok kíséretében —, amelyek felhasználásán az egész földmérés tan felépül.

1. Emberek vagyunk. A műszereink is emberi alkotások. Szemünk teljesítménye is csalóka. Nyilvánvaló tehát, hogy számításaink a műszerek véges pontossága és szemünk egyénenként változó képessége folytán az abszolút hibátlan értéket csak megközelíthetik valamennyire. A kiegyenlítő számítás hivatott arra, hogy vele a valószínű leghelyesebb értéket nyerhessük gyarló méréseink alapján. Az abszolút hibátlan elérni lehetetlen. Erről szól a könyv első része és példákban is megmutatja az utat, amely a hibák és javítások értékeinek a kiszámítása alapján a legvalószínűbb értékekhez vezet.

2. A földméréstan megtanít azokra a módszerekre és azoknak az eszközöknek a használatára, amelyek segítségével a Föld felszínén levő összes természetes tereprészleteket vagy mesterséges tereptárgyakat vízszintes és magassági értelemben fel-, illetve megmérni és a mérések alapján területük, alakjuk, fekvésük és magasságuk szerint térképezni tudjuk.

A kötetnek ez a része — igen ügyesen — először a célt, a térképet mutatja be fajtái szerint és méretarányával.

Utána nagyon célszerű és logikus sorrendi csoportosításban a műszertant adja elő. Bevezetőül a földrajzi helymeghatározások elemeit a mértékegységek és szögek szerepét és tulajdonságait, majd pedig a különböző léptékeket tárja elénk. „A vízszintes vetületsíkbeli mérések” című fejezetben a mérési pontok és a mérési jelek rendeltetése és fajai kerültek bonckés alá!

Ezekután a segédműszereket és a szögmérő műszerekre szerelt műszertartozékokat, használatukat és célukat tárgyalja. Majd a lencse-rendszerekkel és a távcsővel foglalkozik. Folytatja a hossz mérés eszközeivel és módszereivel, ezek közé tartozik a műszerrel történő közvetett távolságmérés is.

Nagyobb terjedelmű a vízszintes vetületsíkbeli szögtűző és szögmérő műszerek (tükrök, prizmák; teodolitok és tahiméterek), valamint pontosságai kellékeik, igazításuk, a velük való mérési módok és a használati szabályok taglalása. A sok célnak nagyon megfelelő mérőaszattal való felvétel és pontmeghatározás szintén kellő megvilágításba került. Sőt megemlíti a könyv a sextant is, mely a földrajzi helymeghatározások fontos tengerészeti műszere.

Fontos rész a geodéziában az egyes pontok kölcsönös magassági fekvésének, vagyis a szintkülönbségeknek a vízszintes irány kitévésével való meghatározása. A könyv ennek megfelelően a szintező műszerekkel, a szintmérési módokkal és szabályokkal, a műszerek pontossági vizsgálatával és igazításával, valamint a mérés pontosságát befolyásoló hibákkal — mind a műszerben rejlőkkel, mind pedig a Föld gömbalakjából származó és a különböző sűrűségű levegőrétegekben fellépő sugártöréssel (refrakció) — is behatóan foglalkozik.

Összrendező hiányában az egyes térképi szabálytalan idomok területét területmérő műszerekkel — planiméterekkel — számíthatjuk ki. Ezeket és működésük elvét tárgyalja tovább a könyv egyik fejezete.

(Apró szépséghiba az egymásra következés logikájában, hogy a területmérő műszerek előbbre kerültek, mint a felrakók.)

Sokszor előfordul, hogy meglevő térképünkről vagy egy-egy részéről nagyítást, illetve kisebbitést kell készítenünk meghatározott méretarányban. Erre az átrakásra tanítja meg a hallgatókat az utolsó fejezet, amelyben az átrakó műszerek szabatos leírásban foglalnak helyet.

*

Meg kell állapítanunk, hogy erre a tankönyvre nagy szükség volt. Rövid, nem terjengős mondatai világossá, jól érthetővé teszik a magyarázatokat. Nagy szükség volt a legújabb műszerek ismertetésére is.

Hisszük és reméljük, hogy rövidesen nyomtatásban is megjelenik az Erdészeti Földméréstan és az néhány elméleti és gyakorlati részlettel még bővebb lesz. Erre azért van szükség, mert az Élet forgatagába kerülő erdőmérnök gyakran az erdészeti pályán kívül, más műszaki ágazatokban helyezkedik el. Az ilyen helyekre került kartársaink eddig is becületet szereztek az erdőmérnöki oklevélnek, utódaiknak tehát még inkább meg kell felelniük korszerű felkészültségben minden kívánalomnak.

Kondér István.

Trauer Ervin dr.: Erdőgazdasági alapismeretek. (A szerző kiadása, Budapest, 1942. Kapható a szerzőnél: Budapest, V., Hegedüs Sándor-u. 23. III. 17/a. Ára fűzve: 5 P, kötve: 7 P, + 50 fillér postaköltség.)

Alig két éve, hogy megjelent a szerzőnek az alsóbbfokú erdészeti képzést megszerezni óhajtók számára irt kitűnő munkája — ezt lapunk 1940. évi VI. füzetében méltattuk — és íme, máris újabb kiadásra volt szükség, mert az első kétezer példány még a télen elfogyott.

Mióta *Bedő* klasszikus „Erdőőr“-e — új kiadás híján — nem teljesítheti évtizedekig hűségesen végzett feladatát, igazán jótéteménynek kell tekintenünk, hogy valaki a pótlására vállalkozott.

Meggyőződésünk, hogy *Trauer dr.* kartársunk munkájának újabb háromezer példánya is rövidesen vevőre akad, mert hiszen az erdőőri szakvizsgák újból való átmeneti rendszeresítésével ez az egyetlen vezérfonal a vizsgára-készülők számára.

Igen celszerű újítás volt tehát a szövegi rész megfelelő illusztrálása, ennek a tanítási értékét mindig hangsúlyoztuk.

Ezért illeti különös elismerés *Derszib Ödön* m. kir. erdőmérnök kedves kartársunk fáradozását, hogy a rengeteg ábrát művészi készségeire valló gondossággal, tiszta, beszédes tuss-rajzok formájában a szerző rendelkezésére bocsátotta.

A fényképek is legnagyobbbrészt baráti alapon kerültek a könyvbe, mint *Fejérdy* István és *Zoltán* János m. kir. erdőtanácsosok, valamint *Szederjey* Ákos m. kir. erdőmérnök felvételeinek a másolatai, de örömmel látjuk két erdész-csemetének, ifj. *Eröss* Gyulának és *Trauer* Dezsőnek az ügyességét bizonyító képeket is.

Mindezek alapján nemcsak bizonyosra vesszük a könyv kelendőségét, hanem nagyon örülnénk, ha a kitűnő pedagógiai érzékű szerző mielőbb megírná a még hiányzó erdőrendezési és műszaki összefoglalást is.

(M.)

Acta Botanica. (Szerkeszti *Greguss Pál dr.*, egyetemi ny. r. tanár. Előfizetési ára: évi 8.— P.)

A „Szegedi Egyetem Közleményei“-nek növénytani részeként indult meg az új folyóirat, mint az „*Acta Universitatis Szegediensis, Pars Botanica*“ folytatása, amelyet a Szegedi Egyetem Barátainak Egyesülete támogatásával az ideiglenesen Szegeden működő kolozsvári Ferenc József Tudományegyetem indított meg 1928-ban. 1940 őszén a Ferenc József Tudományegyetem Szegedről visszaköltözött ősi székhelyére, Kolozsvárra. Az egyetemmel távozott a folyóirat volt szerkesztője, *Györffy István* professzor is. A folyóiratot azonban az újból megalakult, most már Horthy Miklós Tudományegyetem Barátainak Egyesülete továbbra is fenntartani kívánja, már csak azért is, hogy az új egyetemen folyó tudományos munkáról a nagy nyilvánosság is tudomást szerezzon. Ezt a mostani folyóiratot a Szegedi Egyetem Barátainak Egyesülete támogatásával az új Horthy Miklós Tudományegyetem Növénytani Intézete adja ki.

Az első kötet (1—6. füzet) a következő tanulmányokat tartalmazza: *J. Wagner*: Fünfzigjährige Beobachtungen an ungarischen Pulsatillen. — *Nyárády E. Gy.*: Új növények a Délkeleti-Kárpátok és a Fekete-tenger vidéki flórájához. — *Bányai J.*: A Székelyföld paleobotanikája. — *Greguss P.*: *Ostrya carpinifolia* Scop. — *Varga I.*: Sequoia lignit Erdélyből. — *Uherkovich G.*: Algaéletteni megfigyelések egy dobosinai hegypataokban. — *Kiss I.*: Bioklimatológiai megfigyelések az Eudorina elegans vízvirágzásában. — *Foriss F.*: Újabb adatok Szeged és környékének zuzmóflórájához. — *Hortobágyi T.*: Moszatok a Szent Anna-tóból. — *Szalai I.*: Adatok a Kőrösök phytopseudoplanktonja ismereté-

hez. — Szemes G.: A badacsonyi Kisfaludy-forrás nyári parány-növényzete.

A magyar nyelvű közleményeket német kivonat teszi a külföld számára is hozzáférhetőkké és a szöveg tudományos értékét a kitűnő rajzok és fényképek nagy száma még jobban emeli.

vitéz Nádujfalvy József dr.: **A gazdasági munkabérek.** (Különnyomat a Magyar Statisztikai Szemle 5/6. füzetéből, Budapest, 1942. Ára 6.— P. Megrendelhető a szerzőnél: Budapest, VIII., Tisza Kálmán-tér 14.)

A szerző 55 oldalas tanulmánya közgazdaságunk egyik legsúlyosabb kérdésével foglalkozik, amely minden részletében a háborús viszonyok hatása alatt áll. Erről szól a közlemény bevezető része, amelyet azután a napszámabérek, az idénymunkások, gazdasági cselédek, községi mező- és hegyőrök, valamint szakképzett kertészek munkabéreit és az élelmezési járandóságokat, a rész- és szakmánybéreket, végül pedig az erdőgazdasági munkabérek tárgyaló fejezetek követnek. Az utóbbi hét oldalon és két nagy táblázatba tömörítve a lomb- és fenyőfélékre vonatkozó szakmánybéreket tárgyalja országrészenkénti csoportosításban.

A szorgalmas adatgyűjtésen alapuló gondos munka kétségtelenül jelentős nyeresége a hasonló tárggyal foglalkozó szakirodalomnak.

(M.)

HAZAI FOLYÓIRATOK.

A Magyar Mérnök- és Építész Egylet Közlönye. (LXXVI. köt. 1942.)

27—28. sz. — *Mészáros J.:* Az ascorbinsav és az égésmeleg eloszlása magyar gyümölcs- és zöldségfélékben.

29—30. sz. — *Baskai E. dr.:* Ólomminimum — vasminimum.

A Műszaki Világ. (VI. évf. 1942.)

15. sz. — —: *Hoepfner Guidó* a mérnöki nyugdíjintézet felállítást kérte a felsőházban. — —: Az Egyesült Államok hadfelszerelése, nyersanyagkészlete és hatótere Roosevelt beavatkozásának időpontjában.

16. sz. — *Árvay J. dr.:* Mezőgazdasági program és mérnöknevelés. — *v. revisnyei Reviczky Gy.:* Már megint az Alföld „kiszáritása”. — *V. G. V.:* Hogyan került lomtárba Burstyn Günther hadnagy „szárazföldi torpedója”, a modern harcok első modellje.

A Vadászkutya. (III. évf. 1942.)

7. sz. — *Forti J. dr.:* Vadászat, vadászkutyák, állatvédelem. — *Forti J. dr.:* A törzskönyvezés haszna és értéke. — *k. Kendé M.:* Kacsázás vizslával. — *Szerencsés A.:* Rendőr-kutya a vadőr szolgálatában. — *Szathmáry R. dr.:* Kopók rühességének gázkamrazelése kéndioxid-dal (2. közl.).

Az Időjárás. (XLVI. évf. 1942.)

3—4. sz. — *Kántás K. dr.:* Mágneses anomáliák értelmezése a vertikális intenzitás görbéje alapján. — *Möller I.:* A hőingadozások egészségi megítélése. — *Béll B. dr.:* A sztatoszféra alsó határának változásai. — *Réthy A. dr.:* Titkári jelentés a Magyar Meteorológiai Társaság múlt évi működéséről. — *Bacsó N. dr.:* Magyarország időjárása 1942. január és február havában.

Bányászati és Kohászati Lapok. (LXXV. évf. 1942.)

14. sz. — *Csiszár M.*: A temperöntvények gyártása, szilárdsági értékei és felhasználási területe.

15. sz. *Csiszár M.*: A temperöntvények gyártása, szilárdsági értékei és felhasználási területe. — *Marikovszky Z.*: A bányamérnök és a kövbányászat.

Bástyánk. (II. évf. 1942.)

7. sz. — *Gacs J.*: A magyar belpolitikai élet II. — *Vági I.*: Az 1914—1918. évi világháború. — *Varga D.*: Finnugor atyámfiai.

Gazdatisztek Lapja. (XLVI. évf. 1942.)

8. sz. — —: Adakozási felhívás az internátusi és nyugdíjalapra. — *Benedek D.*: Tettehívás! — *Balla I. dr.*: Több gyakorlatot a gazdasági akadémiákon. — *Halász M. dr.*: Mit jelent a cséplési szemvesztéség.

Halászat. (XLI. évf. 1942.)

7. sz. — *Unger E. dr.*: A pontyokra keserűségéről. — *Lukács K. dr.*: A balatoni halászat múltjából (II. közl.) — *Vásárhelyi I.*: A pézsmapocok (*Fiber zibethicus*) (3. közl.).

Kémikusok Lapja. (III. évf. 1942.)

8. sz. — *Csürös Z. dr.*: Újabb kikészítési módok a textiliparban. — *Pillitz D.*: A látással kapcsolatos kémiai folyamatok (2. közl.).

Kertészeti Szemle. (XIV. évf. 1942.)

8. sz. — *Magyar Gy.*: A vízparti növényzet a díszkertben. — *v. Cs. Szabó I.*: Az áttelelő korai kelkáposzta és fejeskáposzta. — *Nagy I.*: Hozzászólás a Chabaudszegfű magtermesztéséhez. — *Máthé J.*: A *Chrysanthemum* virágok zacskózásáról.

Köztelek. (LII. évf. 1942.)

28. sz. — *Isó I. dr.*: Éljük a kettős természettel. — *Fluck J. dr.*: A dohány aljeveleinek letörése. — *Dóry F.*: Észrevételek a sáncoláshoz. — *Somssich A. gr.*: A zsirszükséglet biztosítása.

29. sz. — *Várallyay Gy.*: Tervek a hazai istállótrágyagazdálkodásunk javítására. — *Westsik V.*: A napraforgó hervadásos betegsége. — *H. A. dr.*: A fejős személyzet érdemszerinti javadalmazása a tehenészetben. — *Sch. J. dr.*: A juhborók kezelése.

30. sz. — *Agrárius*: Adatok a kisbirtok termelési eredményeinek vizsgálatához. — *abafalvi és felsőlehotai Abaffy L.*: Az orosz „Kok-Sagys” kacsuknövény termesztése. — *v. Nagy S.*: A bellyei őszi len. — *Fluck J. dr.*: Ipari dohánymag termesztése. — *e. Dorner B.*: A mezei és mocsári zsurlók kipusztítása a mezőn. — *Várallyay Gy.*: Meszezési kísérletek első évi eredményei. — *Sedlmayr K. dr.*: A Beta C—242. sz. cukorrépa. — *Faber Gy.*: A földművesiskolák hivatása és a szakképzett gazdák jövője.

Magyar Fapiac (IV. évf. 1942.)

28. sz. — —: A kiváltság — kötelez.

29. sz. — —: A MÁV fedezetlen szükséglete.

30. sz. — *Szy G.*: A faragott fatermelésről.

31. sz. — *Biró G.*: A faszénpiac helyzete.

Magyar Méh. (63 évf. 1942.)

8. sz. — *Széchenyi Gy. gr., Stadler S.*: A „Mogor“-rakodó vándorkaptár ismertetése. — *L. Hankó L.*: A kas a korszerű méhészet tükrében. — *Balogh L.*: Két fiatal anya egy méhcsaládban.

Magyar Statisztikai Szemle. (XX. évf. 1942.)

4. sz. — —: Vármegyéink területe, népességfejlődése, népsűrűsége és közigazgatási felosztása. — *Kovács A. dr.*: A világháború és az emberanyag. — *v. Pap L. dr.*: Külkereskedelmi forgalmunk az 1942. év első negyedében. — *Laky D. dr.*: Három megnyilatkozás; mindegyik a statisztika érdekörét szorosan érintő. — *Farkasfalvy S. dr.*: Statisztika a honvédelem szolgálatában. — *Haltenberger M. dr.*: Budapest város-morfológiai képe.

5–6. sz. — *Benisch A. dr.*: Népesség és közigazgatási beosztás. — *v. Solth Károly dr.*: A természetes szaporodás és a vitalindex viszonya. — *Áfra Nagy J. dr.*: A nemzeti munkaerőgazdálkodás feladatai. — *Mozolovszky S. dr.*: Halálos kimenetelű balesetek 1941-ben. — *Pálffy I. dr.*: A történeti források statisztikai értéke. — *Mendöl T. dr.*: A városföldrajz népességtudományi vonatkozásai.

Mezőgazdasági Közlöny. (XV. évf. 1942.)

7. sz. — *Várallyay Gy.*: Tájékozódás a műtrágyák hatásossága felől. — *Farkas T. dr.*: A közös és közlegelők termelőképességének fokozása. — *M. B.*: Németország zsilvellátási gondjai. — *Csiky J. dr.*: A Német Talajtani Társaság tanácskozásai. — *M. B.*: A francia mezőgazdaság problémái. — *M. B.*: A holland mezőgazdaság átállítása.

Nimród Vadászlap. (III. évf. 1942.)

20. sz. — *Keglevich Gy.*: Egy öreg vadász legérdekesebb vadászata. — *Csathó K.*: Levél a szerkesztőhöz. — *Veress G.*: Csendes beszélgetés sebzésről, vadhívásról.

21. sz. — *Borz:* A fogoly. — *Kittenberger K.*: Jósok, időjósok és egyéb furcsaságok az állatvilágban. — *Kunsági:* A magyar vizslakultúra előzményei.

22. sz. — *Sólyom:* Szakácsművészet. — *K-i.*: A fogolyról. — *Veress G.*: Milyen fajtájú vadászebet tartsunk.

Természettudományi Közlöny. (74 kötet, 1942.)

7. sz. — *Kalmár L.*: A titokzatos Venus bolygó. — *Marikovszky Gy.*: A fogak gyökereinek kezeléséről. — *K. Kuthy S.*: A csipkebogyó, az új természetes C-vitamin forrás. — *Tamássy G.*: A rafiaháncs pótlóanyagai. — *Rapaics R.*: Kiszáradó növények. — *Ifj. Szabó Z.*: A bolharák az akvárium életében. — *k. Kuthy S. dr.*: A fagyasztással való konzerválás jövője. — *Gadl I. dr.*: Rendellenesen görbült elefánt-agyarak. — *k. Kuthy S. dr.*: Új német „népital“. — *Kendi Finály I. dr.*: Robbanásszerűen bekövetkezett öngyulladások. — *Kendi Finály I. dr.*: A csalánmag olaja.

Vadászat-Halászat. (X. évf. 1942.)

13. sz. — *l. Desits J.*: Nézzünk szembe a valósággal! — *J. Lányi A.*: A nagyragadozók hasznossága (2. közl.). — *sz. Burgyán A.*: Lövés golyós fegyverrel. — *Hladny T.*: Küzdelem az orvhalászat ellen.

14. sz. — *K. Benkő P.*: A vadászat tilalmak helyes megállapítása. — *p. h. r.*: Falkavadászat a múltban és jelenben. — *v. Nagy I.*: A róka kártevése. — *sz. Burgyán A.*: Lövés golyós fegyverrel (2. közl.).

Vadászujság. (II. évf. 1942.)

20. sz. — *Mészáros P.*: Néhány szó a nyúlkarokról. — *Somogyi Z. dr.*: Mikor tartozik a vadászterület tulajdonosa felelősséggel? — *Speer L.*: Mégegyszer a bérelővésekről. — *Péchy-Horváth R.*: Többmillió darab vadat lőttek a magyar vadászok az ország élelmiszerellátásának megjavítására. — *Sekeres I. dr.*: Fegyver — puska. — *Vásárhelyi I.*: Adatok a héja életmódjához.

21. sz. — *Szent-Ivány G. dr.*: A vadászidény küszöbén. — *Stankowsky J.*: Kegyelemlövés. — *Vargha F.*: Puska és fegyver; Büchslinte és Drilling. — *Szentlőrinci*: Erdő- és vadóreink Kárpátalján.

22. sz. — *Szent-Ivány G. dr.*: A szelekció! — *Mészáros P.*: A 200 holdnál kisebb terület vadászati jogkérdései. — *Panka K. dr.*: Szigorú törvényt az orvvadászok ellen! — *Barthos Gy.*: Hozzászólás a fogolykérdéshez. — —: Az új tilalmiidő-rendelet margójára.

KÜLFÖLDI LAPSZEMLE.

ALLGEMEINE FORST- UND JAGD-ZEITUNG. 1942. 7—8. sz.

Marquardt: A fa jellemző tulajdonságai. (Die Wesenszüge des Baumes als pflanzlicher Organismus.) 165—172. old.

A külső egyszerű leírása éppen úgy nem ad kielégítő meghatározást a növényvilág egyik sajátos csoportját alakító fákról, mint pusztán egy-egy alaktni, szöveti, vagy élettani jellemzőjüknek az előtérbeállítására. A pontos elkülönítéshez a jellegek megfelelő csoportosítása szükséges. Élettani szempontból a fákat a hosszú életkor, a kambium osztódóképességének a tartamossága és az a sajátosság jellemzi, hogy a föld felszínétől távolabb eső rügyek és gyökerek is erőteljesen fejlődnek. Szöveti tekintetben a másodlagos fa és gyökér különbözteti meg a fákat az egyéb növényektől, míg a külső alak kifejlődésében az *akrotónia*, vagyis az a jelenség a legfeltűnőbb, hogy a csúcshoz legközelebb álló rügyek fejlődnek a legjobban.

Möbius: A több-törzsű fák magyarázata. (Versuch zur Erklärung der mehrstämmigen Bäume.) 172—178. old.

Erdei lombfáink közül a tölgy, gyertyán, éger, hárs, szil, juhar, kőris és akác legtöbbször tuskóról való sarjadzás következtében jelennek meg csoportosan, míg a kettős bükkök és a több-törzsű — látszólag közös törzselő nőtt — fenyők rendszerint egymás közvetlen közelében csírázó magvakból keletkeznek. Néha különleges okok (a törzsek egybenövése stb.) is előidézhetik a jelenséget.

Wach: Erdei famagvák szelénnel való festése. (Versuche zur Selenfärbung des forstlichen Saatgutes) 178—188. old. és 210—218. old.

Lapunk 1938. évi V. füzetében (481—482. old.) részletesen megemlékeztünk azokról a kísérletekről, amelyek a hosszadalmas csíráztatási próbák helyett rövidebb ideig tartó, de teljesen megbízható eljárást kívánnak a magvak jószágának a megítéléséhez a gyakorlati erdőgazdaság rendelkezésére bocsátani.

A szelénsókkal végzett számos élettani vizsgálat között a szerző eredményei igen jelentős helyet foglalnak el, mert olyan alapvető kérdéseket tisztáztak, amelyek irányt szabnak a további kutatásnak.

Így elsősorban minden kétséget kizáróan megállapította a szerző, hogy zúzott, szétmorzsolts, vagy megfőtt magvak, csírák és ezek nedve sohasem festődik meg a szeléntől: ez az eljárás tehát az élő és elhalt sejteket feltétlenül megkülönbözteti egymástól.

Szétvágott magvak szövege a vágáslaptól csak 1 mm-re festődött. A magvak hámozásának és a csirák kiemelésének tehát mindig a legnagyobb gonddal kell történnie.

A festődés erősségét külső tényezők (hőmérséklet, nedvesség) erősen befolyásolják. Ebből tehát csak akkor lehet bizonyos következtetéseket levonni, ha a vizsgálatok pontosan azonos körülmények között folynak. A megvilágítás erősségének és tartamának a festődésre hatása nincsen, ez nyilván csak a magvak minőségének (érettségének, frissességének) függvénye.

A fenyőmagvak endospermje csak előcsíráztatás után festődik, vagyis amikor abban diasztáze képződik, amihez oxigénre van szükség.

A festődés a szövetek lélegzési tevékenységének a folyamánya; ez a sértetlen, ill. mesterségesen károsított magvak lélegzésekor felszabaduló $C O_2$ különböző mennyiségeiből volt megállapítható.

A szelén némely fajok magvában csak a sejtek belsejébe rakódik le, másokban a sejtfalakba és az azok közötti rétegekbe is. A festési eljáráshoz tehát minden fajra külön színerősségi fokozatokat kell megállapítani.

Az igen érdekes fejtegetéseket néhány szép parányfénykép és a vizsgálati eredményeket összefoglaló több táblázat világítja meg.

Meggyőződésünk szerint rövidesen kellő gonddal kidolgozott egyszerű festési eljárást ad a tudomány a gyakorlat kezébe a csiraképeség megítéléséhez!

Dannecker: Szabad gazdálkodás a lomberdőkben. (Freie Wirtschaft im Laubholzwald.) 193—210. old.

A lomberdők éghajlati és termőhelyi feltételei, szerkezeti felépítése, bonyolult élettani összefüggéseik, kétségen kívül a legmagasabb követelményeket támasztják az eredményes gazdálkodás szempontjából.

Ezért kétszeresen óvakodni kell minden általánosítástól és egykaptáramunkától, mert igen sok, értékes fajfajokból álló, kitűnően tenyésző, elegyes lomberdő esett már áldozatul a kellő körülmények hiányának a múltban és az erdészek ma is igen sokat hibáznak ebben a tekintetben.

A szerző, mint a szálalás és örökerdő hive, minden erősebb megkötöttség (vágásforduló, fő- és előhasználatok, záródás, fatermési táblák) mellőzését kívánja, mert nézete szerint a lomberdő-gazdaság legfőbb célja az állandó termelés lehetőségének a biztosítása. A hozadék minőségi és mennyiségi fokozását csak az összes helyi körülményekhez való legmegfelelőbb alkalmazkodással, tehát az általános előírásokat csupán a szükséges mértékig figyelembe vevő, de egyébként szabadkezü gazdálkodással lehet elérni. A használatok és a felújítások módja és mértéke is ehhez igazodik.

A magyarázatként felhozott két példa egyoldalúságuk mellett is igen figyelemreméltó.

DER DEUTSCHE FORSTWIRT. 1942. 53/54—61/62. sz.

Vanselow: A növedék- és hozadéktan kérdései. (Probleme der Zuwachs- und Ertragslehre.) 261—263. és 273—275. old.

Krutzsch-nak a lapunk IV. füzetében (185. old.) ismertetett közleményével foglalkozik és a német szakirodalomban nem szokatlan élességgel utasítja vissza a könyvből a gyérítésekre, az elegyes állományok teljesítőképességére és a hozamtan erdőművelési alapjaira vonatkozólag elferdítve idézett magyarázatokat.

Langner: A magtenyésztő állomány. (Der Saatzuchtbestand.) 275—277. old.

A szerzőnek az elgondolásáról lapunk III. füzetében (135—136. old.) számoltunk be. *Olberg* egyik közleményében helytelennek vélte, hogy a magtermelés céljaira szánt állományokat jó talajokra és szélesebb hálózattal telepítsék. *Langner* ezeket az aggályokat igyekszik eloszlatni.

Kalnins: A lúcefenyő-gyanta csapolásának új módjai. (Neue Wege der Harznutzung an der Fichte.) 281—282. old.

A hosszú kísérletezés után legmegfelelőbbnek talált eljárás ismertetése a gyantagyűjtésre kötelezett hazai szakköröket élénken érdekelheti.

Schröder: Gondolatok a jobb talajokon vetéssel való erdősítésről. (Zu: Gedanken zur Freisaat auf besseren Böden.) 282—284. old.

Degen egyik tanulmányában, amelyet lapunk II. füzetében (78. old.) említettünk, a lúcnak vetéssel való telepítése mellett tört lándzsát, mert tapasztalata szerint a csemeték a kiültetést sokszor megsínylik és az így létesített állományok hamarabb esnek a vörösvetésedés áldozatául.

A szerző nézete szerint a kedvezőtlen jelenségek valószínűleg inkább a vad károsítására és a meg nem felelő származású tenyészanyagra vezethetők vissza.

Müller: Korszerű erdészeti számvitel a kettős-könyvelés elvei alapján. (Modernes forstliches Rechnungswesen nach den Grundsätzen der doppelten Buchhaltung.) 289—293. old.

A különösen érdekes gyakorlati tárgyról ügyes példákkal megvilágított kimerítő tájékoztatást ad.

Diersch: Védekezés a vadragás ellen. (Schutz gegen Wildverbiss.) 301—302. old.

Az eddigi tapasztalatok rövid összefoglalása.

INTERNATIONALER HOLZMARKT. 1942. 27/28—29/30. sz.

Svédország. A folyóirat közel kétszáz oldalra terjedő kettős száma a Finnországról szóló és lapunk III füzetében (136. old.) méltatott nagyszerű tájékoztatónak tartalomában, kiállításban egyaránt méltó párja.

Svédország erdeit *Streyffert*, erdőbirtokos-szövetkezeteit *Rutkowski*, faiparát *Ekman*, fagazdaságának alapjait *Björkman*, a magán-gazdaságoknak nyújtott állami erdőápolási segítséget *Johansson*, a vizegyes erdők lecsapolását *Malmström*, a fa és papír hajón való szállítását *Svensson*, a híres faházépítő-ipar keletkezését, fejlődését, szervezését és kiviteli eredményeit *Lindeberg*, a fabevitelt *Bartels*, a rétegelt-lemez-ipart *Gratenau*, a fagárgenerátorok egyre növekvő jelentőségét *Lindmark*, a legújabb fanedvességmérő műszereket *Egler* és a korszerű famegmunkáló gépeket *Held* ismertetik. Mégpedig annyi szaktudással, olyan szigorú tárgyilagossággal, a rajzok és szebbnél-szebb fényképek akkora bőségével, hogy a füzet valóban a legmeggyőzőbb bizonyítéka a svéd erdő- és fagazdaság magas színvonalának.

Ha meggondoljuk, hogy a mostoha természeti viszonyokkal küzdő skandináv állam évi cellulóz-termelése közel 4 millió tonna és mintegy 30.000 km-t kitevő víziútjain évente 200 millió törzset szállítanak le, megérthetjük az erdőgazdaságnak — a kitűnő jövedelmezőséggel párhuzamosan egyre fokozódó — belterjességét is.

Sch: A szlovák fagazdaság nagytér-feladatai. (Grossraum-aufgaben der slowakischen Holzwirtschaft.) 28/29. sz. 43—49. old.

A Pozsonyban székelő Egyesült Faipari R. T. Turanyban most épülő, igazán nagyszabású fafeldolgozó telepének a terveit, rendeltetését és teljesítőképességét ismerteti számos fénykép kíséretében.

Scherping: A vadászati törvényhozás vezérgondolatai. (Leitgedanken der jagdlichen Gesetzgebung.) 28/29. sz. 43—49. old.

Igen érdekes beszámoló arról, hogy Németország a vadállomány megfelelő szabályozásával és szigorú intézkedésekkel rövid idő alatt milyen bámulatraméltó eredményeket ért el nemcsak a vad minőségének emelésében, hanem a vadászatból származó nemzeti jövedelem gyarapításában is.

JOURNAL FORESTIER SUISSE. 1942. 1—3. sz.

Nägeli: A szélvédő pászta jelentősége a mezőgazdasági termelés védelmében. (Importance des rideaux-abris contre le vent pour la protection des cultures agricoles.) 1—20. old.

Ma már igen sok országban védik fasorok ültetésével a terményeket a szél károsításai ellen. Az ilyen pásztaáknak kiemelkedő szerepük van az oroszországi steppéken, a magyar Alföldön, Dánia tengerparti vidékein, Kanadában és az északamerikai Egyesült Államokban. Az eddigi kísérletek és megfigyelések eredményeinek az ismertetése során a szerző az alábbi következtetésre jut: 1. Arra nézve, hogy a szél elleni védekezés milyen mértékben fokozza a mezőgazdasági termelés eredményét, az eddigi tanulmányok még nem közölnek számbeli adatokat. 2. A fasorok szélvédő hatása országonként nagyon különböző és az éghajlati viszonyok szerint változik. 3. Kétségtelen, hogy szélvédő pászta csökkentik a szél sebességét. 4. Minthogy azonban ez a sebességcsökkenés a mikroklíma egyéb tényezőit is befolyásolja, nehéz megítélni az előidézett változások együttes hatását. 5. A távolság, ameddig a szélvédő pászta mögött a szél sebességének csökkenése még észlelhető, általában véve a szélvédőt alkotó fák magasságának a tízszeresére tehető. 6. Az alkalmazandó fafajok helyes megválasztásakor — s ez nagyon lényeges! — vegyük figyelembe, hogy az a szélvédő pászta, amelyik kis mértékben keresztülengedi a szelet, jobban megfelel a célnak, mint az, amelyik szinte áthatolhatatlan akadály. 7. Egyetlen fasor vagy élő sövény is nyújt már bizonyos védelmet; célszerűbb sok keskeny szélvédő pásztát ültetni egymástól nem nagy távolságra, mint kevés széles s egymástól távolabb kerülő pásztát.

A tanulmány a magyar szerzők munkái közül hivatkozik: *Marcell G.*-nak erdőszült vidékek szélviszonyairól az Erdészeti Kísérletekben 1926-ban megjelent cikkére és *Luncz G.*-nak az erdők és mezőgazdasági területek szél elleni védelme tárgyában a római Nemzetközi Mezőgazdasági Intézet részéről kiadott monográfiájára.

Riehn: Egy erdőgazdaságpolitikai szempontból érdekes eset. (Un cas intéressant de politique forestière.) 29—33. old.

Grímiz község erdeiben a legeltetési társulat és a község előjárósága között már évtizedeken át vita folyt a faizási, legeltetési s egyéb erdei szolgalmak gyakorlása körül, ami az erdő jókarban maradását erősen veszélyeztette. A kerületi erdőfelügyelő közbenjárására most sikerült a felek között megállapodást létrehozni. A szerző az egyezkedési eljárást részletesen leírja, mint a legszebb példáját hasonló viták eldöntésének.

Barbei: A „kétéltű mezei egér“ vagy „feltűró pocok“ károsításai. (Dégâts par le „campagnol amphibie“ ou „rat fouisseur.“) 39—41. old.

Az *Arvicola amphibius* L. nevű egérfajnak — amely rendszerint a gyökfőben rágja el a juhar, kőris, tölgy, bükk, gyertyán, vörösfenyő és lúcfenyő gyökerét, — a svájci Jura erdeiben okozott károsításait ismer-teti.

Schlatter: Svájc tűzifaellátása 1942 elején. (L'approvisionnement de la Suisse en bois de feu au commencement de 1942.) 56—62. old.

A fahasználat korlátozása tárgyában Svájcban kiadott rendeleteket sorolja fel, majd ezek figyelembevételével a háború előtti tíz év (1929—1938) fogyasztásának évi átlagából s a mostani tűzifatermelési lehetőségekből az ideai szükségletet, illetőleg megengedett tűzifa-fogyasztást számítja ki, egyben pedig a legnagyobb takarékosagra int.

Aubert: A tövises cserjék. (Les épineux.) 63—65. old.

Az erdőben az a legjelentősebb szerepük, hogy a káros rovarokat pusztító madaraknak igen alkalmas búvó- és fészkelőhelyet biztosítanak. Sokszor védelmezik is az erdőt az emberi vagy állati rongálások ellen. Ezért ezeknek a cserjéknek a fenntartása, különösen a széleken, elsősorú érdeke az erdőnek. A szerző a következőket tárgyalja: ákác, agave, kaktusz, magyal, galagonya, kökény, sóskaborbolya, vadrózsa, málna és szeder.

Bourquin: Facsövek. (Canalisations de bois.) 65—67. old.

A Bex-környéki sóbányákban a víz levezetésére szolgáló fából készült csöveket most nagyrészt fémcsövekkel váltják fel. Olyan facsövek kerültek eközben felszínre, amelyek 1820-tól 1940-ig (tehát 120 évig) voltak a bányában; sóval teljesen átitatott fájuk még ma sem mutatja a korhadás legkisebb jelét sem.

LES A DREVO. 1942. 28/29—30/31. sz.

Monroy: Bevezetés az Egyesült Faipari R. T. tervezéseinek alap-gondotaiba: példa a német-szlovák együttműködésre az erdő- és fa-gazdaság terén. (Úvod do hlavných myšlienok plánovania W. H. I., ako praktický príklad nemecko-slovenskej spolupráce na poli lesného a drevárskeho hospodárstva.) 28/29. sz. 1—2. old.

A két év előtt Pozsony székhellyel alakult vállalat főfeladata a nagy-tér-gazdaság szellemében munkálni Szlovákia fagazdaságának a fejlődését. Ezt a célt szolgálja a Turany-ban létesített nagyszabású fa-feldolgozó-telep is, amelyből értékes kész-gyártmányok kerülnek ki-vitelre.

Kriška: Az individualizmus az erdőgazdaságban. (Individualizmus v lesníctve.) 28/29. sz. 7. old.

Az egyéni izlésnek az általános érvényű erdőgazdasági alapelvek fölé való helyezése kétségtelenül helytelen. De hogy annakidején a sel-mecbányái főiskolán a magyar tanárok csak a tölgy és akác iránti sze-retetet oltották volna be a hallgatókba és lekicsinyítették a fenyők je-lentőségét, olyan rosszindulatú beállítás, amely megfelel talán a szerző egyéni izlésének, de semmiképpen nem a valóságnak. (Szerk.)

Brauer: Felvilágosítás és toborzás az erdő- és fagazdasági nagy-tér-gondolat szolgálatában. (Osveta a tvorba v službách leso- a drevo-hospodárskej veľkopriestorovej myšlienky.) 30/31. sz. 1—2. old.

A propaganda fontosságát hangsúlyozza.

J. K.: A Nemzetközi Erdészeti Központ tisztviselőinek tanulmányútja Szlovákiában. (Zázajd činovníkov Medzinárodného lesníckeho ústredia „Centre International de Sylviculture“ na Slovensko.) 30/31. sz. 5—7. old.

A nagy gonddal megszervezett bemutatón a vendégek Szlovákia erdő- és fagazdaságának legjelentősebb értékeit ismerhették meg.

Schmedes: Irányelvek a lengyel főkormányzóságban üzembe helyezett fagázgenerátorok ellátására. (Smernice pre zásobovanie generátorov na drevný plyn, ktoré boli zavedené v General-gouvernemente, tankovín drevom.) 30/31. sz. 9—10. old.

Intő példa, milyen előrelátóan szervezte meg Németország leg-rövidebb időn belül az olajtól nagyban függetlenített járómű-szolgálatot.

KÜLONFÉLÉK

HALÁLOZÁSOK.

Szarkássy János, az esztergomi székesfőkáptalan ny. erdőfelügyelője július hó 31-én, 77 éves korában Sümegen elhunyt.

A régi magánerdőtisztikar egyik legképzettebb, élénk szellemű, szeretetreméltó tagját vesztettük el Benne, akinek szakértelmét nehéz körülmények közt telepített s ma már viruló szép tölgyesek dicsérik. Egyesületünknek nagyrabecsült alapító-tagja volt.

Simonek János m. kir. főerdőmérnök augusztus hó 1-én Budapesten meghalt.

Nyugodjanak békében!

SZEMÉLYI HÍREK.

A m. kir. földművelésügyi miniszter *dr. Misángyi Ottó* tanügyi főtanácsost, a m. kir. Testnevelési Főiskola igazgatóját az Országos Sportközpont, *Gál Károly* m. kir. r. kat. táborigazgatója a levéltárak igazgatója, továbbá *dr. Kessler Hubert*et, az Aggteleki Cseppkőbarlang igazgatóját az Országos Természetvédelmi Tanács tagjává kinevezte.

A m. kir. földművelésügyi miniszter *André Béla* m. kir. főerdőmérnököt Szombathelyről Budapestre helyezte át és szolgálattételre a földművelésügyi minisztérium I/B. főosztálya 3. ügyosztályába osztotta be.

A m. kir. földművelésügyi miniszter áthelyezte *Wächter Gyula* m. kir. erdőmérnököt Zalaegerszegről Keszthelyre, megbízta a keszthelyi m. kir. erdőfelügyelőségi kirendeltség vezetésével.

NYÚLKIÁLLÍTÁS SZENT ISTVÁN HETEBEN.

A nyúltartás jelentősége egyre fokozódik. Nemcsak azért, mert sok kisembernek nyújt mellékjövedelmet, hanem azért is, mert a háború következtében erősen érezhető anyagihiány is ráterelte a figyelmet.

Ezeket tartotta szem előtt a *Magyar Házinyúltenyésztők Egyesülete* (Budapest, V., Alkotmány-u. 31.), amikor elhatározta, hogy szokásos kiállítását ez évben is megrendezi *augusztus 14-től 24-ig a Nemzetközi Mintavásárral egyidejűleg a városligeti Korcsolyázó Pavillonban.*